

Mededeling

PB99-113
7 mei 1999
7.30 uur

Jaarboek welvaartsverdeling 1999

De koopkracht van huishoudens stijgt in 1999, maar de stijging is minder groot dan een jaar geleden. De inkomensontwikkeling van de Nederlander vertoont grote schommelingen: tussen 1992 en 1997 is de koopkracht van ruim de helft van de bevolking met meer dan 15 procent gedaald of gestegen.

Een huishouden bezat in 1997 gemiddeld 168 000 gulden. De onderlinge verschillen waren echter groot. Nagenoeg de helft van al het vermogen in Nederland was in bezit van 5 procent van de huishoudens. Eén op de zeven huishoudens had daarentegen meer schulden dan bezittingen.

Deze informatie komt uit het *Jaarboek Welvaartsverdeling 1999* dat het CBS vandaag publiceert.

Koopkracht stijgt in 1999 minder snel

Huishoudens gaan er dit jaar volgens een raming van het Centraal Planbureau gemiddeld tussen de 0,75 en 2 procent op vooruit. Dat is wat minder dan in 1998. Het verschil tussen de loonstijging op grond van de CAO-afspraken en de prijsstijging is weliswaar hoger dan vorig jaar, maar in 1998 was er nog sprake van lastenverlichting in de directe belastingen en de sociale premies. Dit jaar stijgen de lasten iets, met name als gevolg van hogere premies voor de ziektekosten. Hierdoor zal de koopkrachtwinst voor huishoudens iets bescheidener zijn.

CBS-Persdienst

Postbus 4000
2270 JM Voorburg
tel. (070) 337 58 16
fax (070) 337 59 71
E-mail:
persdienst@cbs.nl

Het CBS
is een dienst van
het Ministerie van
Economische Zaken

Grote schommelingen in inkomens

De inkomensontwikkeling per Nederlander loopt sterk uiteen. Bij ruim de helft van de bevolking is de koopkracht met meer dan 15 procent gestegen of gedaald. Gemiddeld is de koopkracht tussen 1992 en 1997 met 0,8 procent per jaar gestegen. De schommelingen zijn onder meer terug te voeren op veranderingen in de voornaamste bron van inkomen ten gevolge van het vinden van werk, werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, pensionering, etc. Ook loonstijging door bijvoorbeeld promotie draagt bij tot de inkomensdynamiek.

Vier van de tien werknemers zagen hun reële loon tussen 1990 en 1995 met 20 procent of meer stijgen. Bij één op de twaalf werknemers daalde het loon met ten minste hetzelfde percentage.

Toename eenpersoonshuishoudens remt gemiddeld inkomen

Het reële besteedbare inkomen van huishoudens lag in 1997 3 procent lager dan twintig jaar eerder. Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt toe, en dat drukt de stijging van het gemiddelde inkomen. Als met deze veranderingen in de huishoudenssamenstelling van de Nederlandse bevolking rekening wordt gehouden, dan zou het gemiddelde inkomen 7 procent hoger hebben gelegen dan in 1977.

De inkomensongelijkheid is met name in de jaren tachtig gestegen. Het inkomen van huishoudens met werkenden heeft zich in die periode duidelijk gunstiger ontwikkeld dan dat van niet-actieven. Na 1990 was er verhoudingsgewijs weinig verandering in de inkomensverschillen tussen werkenden en niet-actieven: de inkomensongelijkheid bleef vrijwel gelijk.

Ruimtelijke spreiding lage inkomens

In kleinere gemeenten wonen huishoudens met een laag inkomen meer gespreid dan in de grotere steden. In de stedelijke woonomgevingen wonen huishoudens met een vergelijkbaar inkomen meer bij elkaar dan op het platteland. Bovendien is het percentage lage inkomens in de grote steden vaak veel hoger dan het landelijk gemiddelde. In Amsterdam en Rotterdam woonden in 1996 bijvoorbeeld twee keer zoveel mensen met een laag inkomen als in Nederland als geheel.

Inkomsten uit illegale activiteiten

Zo'n 0,7 procent van het bruto binnenlands product wordt verdiend met illegale activiteiten. Deze leverden in 1995 een toegevoegde waarde op van 4,75 miljard gulden. Het ging daarbij voornamelijk om drugshandel, maar ook de verdiensten uit prostitutie en illegaal gokken waren verhoudingsgewijs omvangrijk.

Vooral vrouwen en jongeren met minimumloon

Werknemers hebben sinds dertig jaar wettelijk recht op een minimumbeloning voor geleverde arbeid. Bij de invoering van de wet verdiende één op de tien werknemers niet meer dan het minimumloon. Het aandeel minimumloners was in 1993 met slechts 2 procent op zijn laagst. Nadien is het aantal minimumloners in snel tempo gestegen tot 5 procent van de werknemers in 1997. Onder hen waren vrouwen en jongeren sterk oververtegenwoordigd.

Bestedingen van huishoudens

Huishoudens met de hoogste inkomens hebben in 1995 bijna drie keer meer besteed dan huishoudens met de laagste inkomens. Huishoudens in de laagste inkomensgroep hebben relatief weinig uitgegeven aan duurzame consumptiegoederen, zoals personenauto's, en aan vakanties in het buitenland. Deze huishoudens gaven een groter deel van hun inkomen uit aan eerste levensbehoeften zoals wonen en voeding.

De lange-termijntrend van een dalend belang van de uitgaven aan voeding zette zich ook in de periode 1990-1995 door. Een afwijkende ontwikkeling lieten de uitgaven aan duurzame consumptiegoederen zien. In de periode 1990-1995 daalde het aandeel van deze goederen in de totale bestedingen, terwijl op de lange termijn daarentegen sprake is van een groter beslag op het totale uitgavenpakket.

Inkomsten en bestedingen van jongeren blijven stabiel

Sinds 1990 zijn de gemiddelde inkomsten van scholieren niet meer gestegen, zo blijkt uit cijfers van het Nibud. In deze inkomsten is ook het geld van de ouders geteld dat de scholier zelf in handen krijgt. Jongens hebben over het algemeen een hoger inkomen dan meisjes en naarmate scholieren ouder worden stijgen hun inkomsten uit bijbaantjes. Het uitgavenpatroon van scholieren is in de periode 1984-1996 duidelijk aan kentering onderhevig.

In de periode 1990-1995 gaven gezinnen jaarlijks gemiddeld bijna 7 duizend gulden per kind uit. Voor gezinsuitgaven aan kinderen geldt dat naast de welvaartspositie van het huishouden ook het aantal kinderen van invloed is op het geld dat per kind wordt uitgegeven.

Lage inkomens profiteren minder van vermogensgroei

In 1997 bedroeg het gemiddelde vermogen van huishoudens 168 duizend gulden. Door met name de sterk stijgende woningprijzen en aandelenkoersen wordt het gemiddeld vermogen begin 1999 op bijna twee ton geschat.

Nagenoeg de helft van het totale vermogen is in het bezit van 5 procent van de huishoudens. Daarentegen heeft één op de zeven huishoudens meer schulden dan bezittingen. Bij de lage inkomens is dit aandeel zelfs een kwart. Huishoudens met een laag inkomen hebben niet geprofiteerd van de vermogensgroei van de afgelopen jaren. Toch steken de minst welvarende huishoudens zich minder vaak - en voornamelijk uit financiële noodzaak - in de schulden dan de rijkere huishoudens. Het bezit aan duurzame consumptiegoederen is bij deze groep ook aanzienlijk lager dan bij de meer welvarende huishoudens.

Technische toelichting

Het *Jaarboek Welvaartsverdeling 1999* biedt een beeld van het inkomens- en uitgavenpatroon van huishoudens. Deze derde editie geeft behalve een raming van de koopkrachtveranderingen in 1999, onder meer informatie over de loon- en inkomensdynamiek, de ruimtelijke spreiding van lage inkomens, de inkomsten en uitgaven van jongeren en de schulden van inkomensgroepen.

Voor alle gemeenten van Nederland geeft het Jaarboek het besteedbaar inkomen voor enkele huishoudenscategorieën.

Noot voor de redactie

Sociaal-economische redacties kunnen een recensie-exemplaar van het *Jaarboek Welvaartsverdeling 1999* ontvangen. Hiervoor kunt u contact opnemen met dhr. J. Pelsers, tel. (045) 570 75 44. Voor inhoudelijke informatie over de verschillende onderwerpen kunt u contact opnemen met de eindredactie: dhr. W. Bos, tel. (045) 570 74 98, voor achtergrondinformatie met dhr. B. Grubben, tel. (045) 570 75 17. Voor overige informatie kunt u contact opnemen met de CBS-persdienst, tel. (070) 337 58 16.